

KÖNYVISMERTETÉS

Henry H. Douglas: Caves of Virginia. (Virginia barlangjai). Falls Church, 1964.

A könyv az Egyesült Államok Virginia államának barlangkatasztere, amelyet a National Speleological Society virginiai szervezete adott ki 768 oldal terjedelemben. Az illusztrációk között 54 fényképet, 69 barlang- és 108 topográfiai térképet találunk. A kataszterben közigazgatási csoportosításban 1790 barlang szerepel, ezek közül kb. 600 barlangról olvashatunk részletes ismertetést. A szakszerű, színvonalas munka részleteiben sok hiányosságot rejt, pl. itt is kiütközik az, ami Amerikában elég általános, hogy a nagyobb barlangok még nincsenek pontosan felmérve. Virginia államban pl. a Miller's Cave-t tartják a leghosszabbnak, „cca” 50.000 láb (kb. 15,2 km) „felmért” járataival. Második a Breathing Cave, s bár egy térképet bemutatnak róla, a barlang hosszát „elfelejtették” közölni. A sorrendben harmadik barlangról azt mondja a szerző, hogy az „két mérföldnél is hosszabb.”

M. Bleahu, T. Rusk: Carstul din Romania. (Karsztvidékek Romániában). Lucrarile Institutului de Speologie „Emil Racovita” Tom. IV. 1965. p. 59-73. Bukarest.

Romániában a karsztosodó felszínnek kb. 4.400 km² területet foglalnak el, azaz az ország egész területének 1,4 %-át. Egyaránt megtaláljuk az ókor, középkor és harmadkor karbonátos üledékeit. A paleozoikum kristályos mészkövei és dolomitjai az összes karsztterületnek 1/6-át képviselik. A mezozoikum karbonátos kőzetiből a triász képződmények további 1/6-od, míg a jura-kréta időszak 3/6 arányban szerepel a felszín alkotó üledékek közt. Végül az eocén, továbbá a tortonai (középső miocén) és a szarmata (felső miocén) képződményekkel (1/6) egészül ki a sorozat.

Míg nálunk karszt szempontjából a triász időszak mészkövei a legjelentősebbek, Romániában a jura mészkő foglalja el a legnagyobb területet (2084 km²), és a „barlangosodásban” is ez vezet (a triász mészkőben 1 km² felszínre átlagban 0,137 barlang jut, jura mészkőben 0,370, míg harmadkori mészkövekben csak 0,066).

A romániai karsztvidékeket általában három csoportba lehet sorolni: 1. fennsiki karsztok (Bihar, Bánát stb. karsztplatói); 2. tagoltabb karszthegek (Királykö stb.); 3. elkülönült karsztrögök (Csukás, Nagy-Hagymás stb.)

A barlangok többsége (72%) fosszilis üreg, a kataszteri nyilvántartások szerint 28 % az aktív vízjáratok száma. A folyamatban levő feltárások miatt a leghosszabb és legmélyebb barlangok listája — mint más országokban is — állandóan változik.

Y. Créa'h: Inventaire Spéléologique de la France. II. Département des Alpes-Maritimes. (Franciaország barlangkatasztere. II. kötet. Tengeri-Alpok).

Most jelent meg a *Fédération Française de Spéléologie* kiadásában a francia barlangkataszter-sorozat

II. kötete. 350 oldal terjedelemben ismerteti a Tengeri-Alpok többszáz barlangjának földrajzi helyét, geológiai adottságait, kutatási adatait, morfológiai sajátosságait, továbbá hidrológiai, mineralógiai, biológiai és meteorológiai adatait, méreteit és történeti anyagát. A kötet 300 barlangtérképet, sok helyszínrajzot és a terület 1 : 200.000 méretarányú, gondosan kidolgozott speleo-hidrológiai térképét tartalmazza. (Boldogok lennénk, ha a lassan érlelődő magyar barlangkataszteri gyűjteményt hasonló formában mi is mielőbb közrebocsáthatnánk!).

B. D.

William R. Halliday: Caves of Washington. (Washington barlangjai). Washington, 1963.

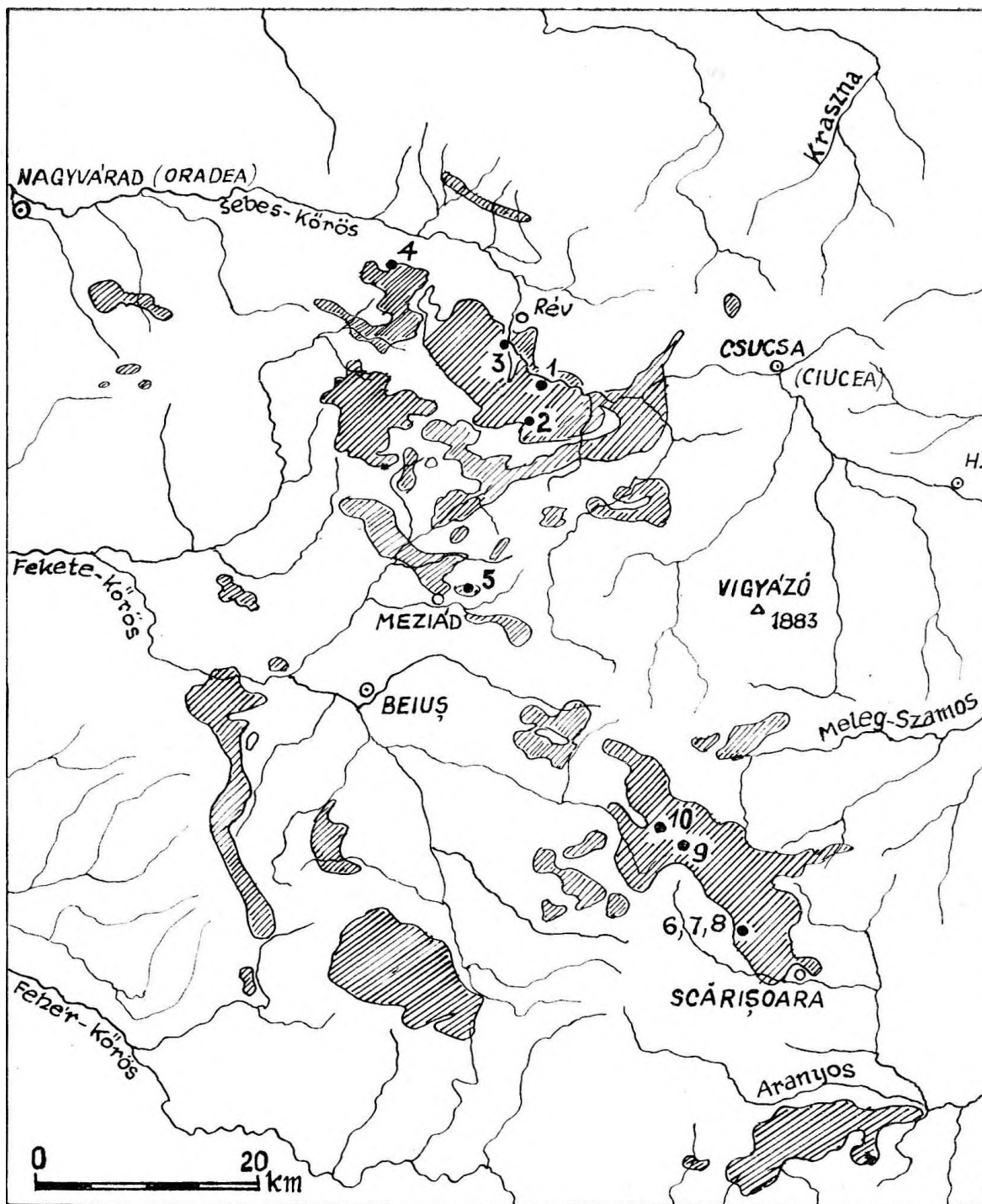
A könyv tulajdonképpen Washington állam barlangkataszterét tartalmazza; a szerző 112 barlangot ismertet. Ezeket három csoportba sorolja: abráziós, karszt- és lávabarlangok.

A geológiai adottságok folytán ezen a területen a mészkőben képződött barlangok méretben elmaradnak a lávabarlangok mögött. A kanadai határ közelében nyílik a leghosszabb mészkőbarlang, a 320 m-es Gardner Cave. Viszont a felmért leghosszabb lávabarlang, az Ape Cave (Skamania megye) folyosói 3430 m távolságra nyúlnak — 210 m-es szintkülönbséggel. Ez a barlang egyben az USA leghosszabb lávabarlangja, amelyet 1951-ben fedeztek fel. A második leghosszabb vulkanikus eredetű barlang az Ole's Cave ugyanezen a vidéken található, hossza 1770 m. Érdekességként említhetjük meg, hogy a Mount Adams egyik lávabarlangját Sajt-barlangnak nevezik (Cheese Cave), talán azért, mert benne kitűnő roquefort sajtokat érlelnek.

H.T.

Tr. Orghidan, Val. Puscariu, M. Bleahu, V. Decu, T. Rusu si A. Bunescu: Harta regiunilor carstice din Romania. (Románia karsztos területeinek térképe). Lucrarile Institutului de Speologie „Emil Racovita”. Tom. IV.—1965.

A felsorolt szerzők együttműködése révén a Speleológiai Intézet kiadványának mellékleteiként megjelent öt lapon, 1 : 500.000 méretarányban *Románia karsztvidékeinek több színnyomású térképe*. A térképeken szintvonalak nincsenek, a rajzok a geológiai térképekről átvett — geológiai korok szerint színezett — mészköves és dolomitos felszíneket tartalmazzák. A térképlapokon 985 barlangot tüntetnek fel számjelzésekkel, amelyeknek magyarázatát a térképekhez tartozó szövegrész tartalmazza. Az erdélyi barlangoknál a szövegrész a magyar elnevezéseket is közli. A barlangok közül öt nem-karsztosodó kőzetben keletkezett. A számjelzéseket folyamatosan földrajzi tájegységek szerint csoportosították. Ezek szerint a Keleti-Kárpátokból 138, a Déli-Kárpátokból (beleértve Bánátot is) 402, az Erdélyi-szigethegységéből 379, észak-erdélyi területekről (Nagybánya környezete) 7 és Dobruzsából 59 barlang szerepel a térképlapokon. B. D.

A Bihar-hegység karszterületei és jelentősebb barlangjai. 1 = Szelek barlangja (P. Vintului), 2 = Biró Lajos-bg. (P. lui Cotuna), 3 = Révi Zichy-barlang (P. de la Vadul Crisului), 4 = Igric-bg. (P. Igrita), 5 = Meziádi-bg. (P. Meziadului), 6 = P. Pojarul Politei, 7 = Szkerisorai-jégbarlang (Ghetarul de la Scărișoara), 8 = Avenul din Sesuri, 9 = Cetatile Ponorului, 10 = Bárszai-jégbarlang (Ghetarul de la Barsa).

INTERNATIONAL JOURNAL OF SPELEOLOGY

Hirt adtunk arról, hogy a fenti címmel 1964-ben magasszínvonalú nemzetközi speleológiai kiadványsorozat indult az Egyesült Államokban élő, magyar származású George Claus szerkesztésében. Az évenként kb. félezer oldal terjedelemben, 3–4 füzetben megjelenő kiadványban a speleológia különböző ágaiban elért legújabb kutatási eredményekről olvashatunk.

Mivel a kiadvány devizagazdálkodási okok miatt Magyarországon nehezen hozzáférhető, hazai szakembereink tájékoztatása céljából rendszeresen ismertetni fogjuk az I. J. S.-ben megjelent tanulmányok címét. Ezúttal az I. kötetben 1964–65-ben megjelent dolgozatokat soroljuk fel a szerzők ABC sorrendben csoportosított nevei szerint:

- AELLEN, V., Les Chauves-souris cavernicoles de la Suisse, 3 planches
- BIRSTEIN, J. A. et S. I. LJOVUSCHKIN, Faune des eaux souterraines saumâtres de l'Asie Centrale. 3 figures
- BLEAHU, M., Sur les confluences souterraines. 16 figures
- BÖGLI, A., Corrosion par mélange des eaux. 3 planches
- BOLE, J., Die Vertreter der Gattung *Spelaediscus* Brusina 1886 (Gastropoda, Pulmonata) in Jugoslawien. 2 Tafeln, 2 Abbildungen
- BOROS, A., Über die Moose, die unter dem Einfluss der elektrischen Beleuchtung in das Innere der Höhlen in Ungarn und in der Tschechoslowakei eindringen.
- BOWMAN, E., *Antrolana lira*, a new genus and species of troglobitic cirolanid isopod from Madison Cave, Virginia, 8 plates
- CAUMARTIN, V., Essai sur une étude au microscope électronique de la microflore des sédiments argileux de cavernes. 5 planches.
- CAUSEY, N. B., New Cavernicolous Millipeds of the Family Cambalidae (Cambalidae: Spirostreptida) from Texas (U.S.A.) and Mexico. 2 plates.
- CAVAILLÉ, A. Observations sur l'évolution des grottes. 7 figures.
- CHICO, R. J., Detection of Caves by gravimetry. 4 plates.
- CLAUS, G., Daten zur Kenntnis der Algenflora der Höhle Kölyuk von Mánfa. 1 Tafel.
- CLAUS, G., Algae and their Mode of Life in the Baradla Cave at Aggtelek II. 3 plates.
- DANCAU, D. et E. SERBAN, La présence de *Bogidiella albertimagni* Hertzog 1933 en Roumanie et quelques remarques sur les espèces européennes du genre. 1 figure, 5 planches.
- FARKAS, T., Die Bedeutung der pleistozänen Vogelfaunen der Höhlen im Ungarischen Mittelgebirge.
- FRIEDMANN I., Progress in the Biological Exploration of Caves and Subterranean Waters in Israel.
- GINET, R. and R. PUGLISI, Écologie de *Fonticola notadena* de Beauchamp (Turbellarié, Triclade) dans la grotte de la Balme (Isère, France); survie en période de sécheresse. 1 figure, 3 planches.
- GUÉORGUIEV, V. B., Notes sur les Colépotères cavernicoles de Bulgarie. V.
- HENRY, J. P., Contribution à l'étude de la biologie d'*Asellus cavaticus* Leydig. 1 planche.
- HOWARD, A. D., Processes of limestone cave development, 5 plates, 1 figure.
- JONES, H. J., Algological Investigations in Mammoth Cave, Kentucky, 1 plate, 1 figure.
- KESSLER, II., Karsthydrologische Forschungen in den Höhlen Ungarns. 6 Abbildungen.
- KOL, E., The Microvegetation of a Small Ice-Cave in Hungary.
- MOTAS, C., Naissance de la Biospéologie. 2 portraits.
- MOTAS, C. et E. SERBAN, Recherches phréatobiologiques II.
- MOTAS, C. und I. CAPUSE, Beiträge zur Kenntnis der Brunnenfauna im Tal des Flusses Bela Rea (Rumänien). 2 Abbildungen.
- NAGY, J. P., Preliminary Note on the Algae of Crystal Cave, Kentucky. 3 figures.
- NEGREA, St., Contribution a l'étude de certains Lithobiidae (Chilopoda) des grottes de Roumanie.
- PAGÉS, J., Remarques sur les Japygidae (Insecta, Diplura) signalés dans le domaine souterrain. 2 planches.
- PALIK, P., Eine neue *Aulakochloris*-Art aus der Tropfsteinhöhle von Abaliget. 2 Abbildungen.
- PALIK, P., Über die Algenwelt der Höhlen in Ungarn. 1 Tafel.
- REAMS, M., Laboratory and Field Evidence for a Vadose Origin of Foibe (Domepits). 6 Figures
- RENAULT, Ph., Remarques sur la signification des expériences en géodynamique karstique. 8 figures.
- SKET, B., Östliche Gruppe der Monolistrini (Crust. Isopoda). 30 Tafeln.
- VAN LANDINGHAM, S. L., Diatoms from Mammoth Cave, Kentucky. 5 figures.
- VERSEGHY, K., Die Pflanzenwelt der Höhlen bei Lillafüred. 1 Tafel, 2 Abbildungen.
- WILLIAMS, W. D., Subterranean occurrence of *Anaspides tasmaniae* (Thomson) (Crustacea, Syncarida). 2 figures.